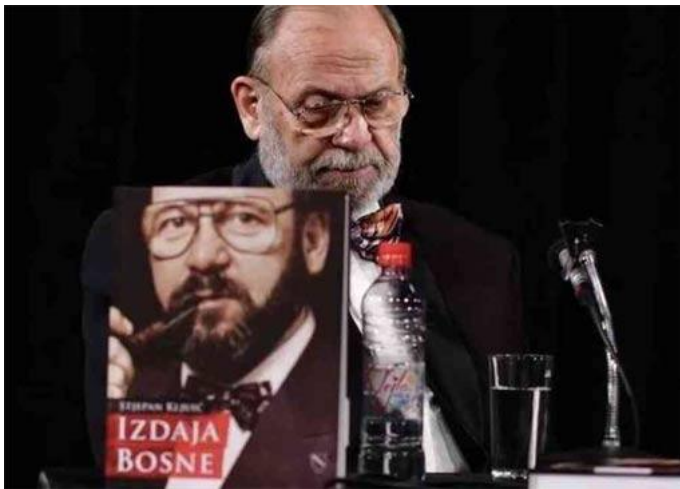

Bivši predsjednik HDZ-a Stjepan Kljujić: Da su Bošnjaci prihvatili Miloševićevu ideju ne bi Beograd tražio liniju do Karlobaga nego bi išao do Umaga

Nekadašnji lider HDZ-a BiH i ratni član Predsjedništva Bosne i Hercegovine Sjepan Kljujić objavio je u zagrebačkom Jutarnjem listu kolumnu u kojoj je napisao da "nikada ne bi trebalo zaboraviti da su naši Muslimani odbili prijedlog Pala i Beograda uvijen u Historijski sporazum" i "da su tada prihvatili Miloševićevu ideju i Jugoslaviji dali 300 tisuća vojnika, ne bi Beograd tražio liniju do Karlobaga nego bi išao do Umaga".

Teško je to prihvatiti, ali u Hrvatskoj nije došlo do otrežnjenja niti suočavanja s tragičnom politikom Franje Tuđmana spram BiH. U tekstu izvjesnog Davora Marijana, koji se predstavlja kao historičar, vrvu i dominira laž, netočan red poteza i već toliko naglašena mržnja prema našim Muslimanima. Da pred sobom imamo tekst nekog korumpiranog novinara, situacija bi bila manje

bolna. Međutim, Davor Marjan je historičar koji pretendira na znanstvenu podlogu navedenih stavova. To me podsjeća na činjenicu da su Karlovac, Odžak, Travnik i Široki Brijeg branili Njemačku Adolfa Hitlera i nakon njene službene kapitulacije. Posljedice su bile tragične.

Smrt na kongresu

Svaki iole politički pismen čovjek zna da je Jugoslavija praktično prestala postojati na 14. Kongresu SKJ. Onog trenutka kada su Sonja Lokar i Štefan Korošec napustili kongresnu dvoranu, to je bio kraj zajedničke države. Slobodan Milošević izvršio je detaljne pripreme reorganizirajući JNA, kada su Slovenija i BiH izgubile svoje vojne oblasti. Slovenija je priključena Zagrebačkoj (zapovjednik Simo Rašeta), a Sarajevska

je pripala Beogradskoj. Uz to sramnim ponašanjem komunista u Hrvatskoj i BiH oduzeto je oružje Teritorijalne obrane, koju je toliko forsirao Josip Broz znajući da je došlo do deformacije JNA. Zanimljivo je i značajno da Slovenija nije pristala na razoružavanje svojeg TO.

Unatoč tome što je BiH posljednja dozvolila osnivanje narodnih stranaka, mi smo bili spremni. Ipak, KOS nam je poturio prvog predsjednika, ali se odmah vidjelo da je to podvala. Sudjelovao sam u stvaranju HDZ-a, ali sam odbio suradnju s Davorom Perinovićem. Kada mi je Miljenko Žagar, glavni tajnik HDZ-a Hrvatske, rekao: "Zašto? Pa mi gospodine Stjepane Kljuiću imamo sve najbolje preporuke za vas?"

Preporuke su u redu, ali ja brinem za budućnost Hrvata, a s ovim čovjekom očekuje nas politička propast. Ja sam uistinu pravi i kad-tad doći ćete po mene.

I došli su.

Vrlo brzo sam okupio najumnije Hrvate u BiH i mi smo briljantno dobili izbore. Pobjedili smo čak u deset gradova u kojima nismo bili većinsko stanovništvo. Uz mene su bili Vitomir Lukić, Jerko Doko, Jure Pelivan, Milivoje Gagro, Damjan Vlašić, Martin Udovčić, Pavao Sićija, Martin Raguz (prvi predsjednik Vrhovnog suda), Franjo Topić, fra Petar Anđelović i Crkva u cjelini, izuzev nekoliko svećenika koji su bili umreženi u KOS.

Vitomir Lukić i ja smo napravili Program Hrvata BiH i to je naišlo na plebiscitarnu podršku domaćih, ali i dijaspore. Treba naglasiti da smo mi Hrvati tada imali 70 posto deviznog kapitala u svojim rukama i nama je trebala samo brza tranzicija. Premijer je postao Jure Pelivan, vrsni ekonomist i nekadašnji guverner Narodne banke BiH. Ministar obrane je bio Jerko Doko, koji će zahvaljujući svojoj superiornosti u to vrijeme zasjeniti Gojka Šuška.

Plan i Beograda

Srbi su već tada imali precizan plan iz Beograda. S Muslimanima je išlo nešto teže, jer su se trebali osloboditi ugodnog jugoslovenstva i osvijestiti što je išlo sporo zahvaljujući umreženosti KOS-a u njihovim redovima. Ipak, kada su imali prve žrtve, stvari su krenule u pozitivnom smjeru. Izdržali su sve pritiske i nisu htjeli pod Miloševićevu vlast. Možda je Alija Izetbegović i imao izvjesnih dilema, ali Muslimani su odlučno odbili inicijativu "Historijskog sporazuma". U tome su ključnu ulogu imali Omer Behmen i Safet Isović. Nisu to učinili što su vjerovali Zagrebu, nego našem rukovodstvu i meni osobno.

U Zagrebu nisu znali situaciju u BiH. Predsjednik Franjo Tuđman u jednom trenutku mi se obratio:

“Stjepane, kaj ti Muslimani nisu Hrvati islamske vjeroispovijesti?”.

– Nisu, Predsjedniče. Oni su danas samosvjesna nacionalna zajednica i tko im to prizna, ima u njima prijatelje. Ja uistinu želim, ne samo u današnjoj situaciji, dva milijuna istinskih prijatelja...

I tada je došlo do najsramnijeg čina u historiji Hrvata, od stoljeća sedmog – sastanak u Karađorđevu.

Prvo je sramota što je Franjo Tuđman otišao krvniku na noge, a drugo, pokazat će se kasnije, što je on u tim razgovorima bio potpuno inferioran. Franjo Tuđman je kao general držao do svoje riječi što je Milošević višestruko iskoristio. Kada je obećao krvniku Posavinu, on je to obećanje i održao.

S druge strane, često sam bio izložen pitanju brojnih državnika (Aloise Mock, Bobby Dole, Flavio Cotti, Vaclav Havel...) kako je mogao prihvatiti prijateljstvo sa Slobodanom Miloševićem i amnestirati ga od agresorskog čina, pa time i Hrvatsku uveo u tešku situaciju. Franjo Tuđman je u tome bio dosljedan: kada je NATO 1999. godine raketirao strateške ciljeve u Jugoslaviji, Zagreb traži obustavljanje bombardiranja, jer tobože ne želi vojnu akciju u blizini svoje granice.

Za koga glasati

Sporazum iz Karađorđeva bio je konačna odrednica Franje Tuđmana i kako ja to nisam prihvatio, tražena su alternativna rješenja. KOS je bio neobično djelotvoran i odmah su se na nižoj razini našli Boban i Karadžić. Zagreb nije uvažavao ni fantastičan rezultat Referenduma za nezavisnu Bosnu i Hercegovinu. Nije istina da je na kraju Tuđman podržao referendum.

Pod velikim međunarodnim pritiskom, posebno Vatikana i Uзорitog kardinala Franje Kuharića u subotu, prvog dana referenduma, kratko se obratio riječima:

Izađite na referendum...

Nije naglasio kako treba glasati.

Prije toga su mi zakazali sastanak u Širokom Brijegu sa željom da me smijene. Iz Zagreba su došli Stjepan Mesić, Perica Jurić i Vice Vukojević. Nisu uspjeli, ali sam tamo bio otrovan. Srećom preživio sam, što je s dijagnozom sepsa krvi, rijedak slučaj.

Kakva je bila politika Zagreb prema nama u BiH vidjelo se početkom svibnja 1991. godine. Do tada su u Hrvatskoj bila samo dva incidenta: na Plitvicama 15. travnja i Borovu Selu 2. svibnja. Gojko Šušak je po svaku cijenu htio da se sukobi prebace u BiH. Stoga je sa svojim suradnicima organizirao zaustavljanje tenkovske kolone 7. svibnja u Pologu nadomak Širokog Brijega. Bio je to incident koji je privukao veliku

međunarodnu pozornost. Ipak sam, kao gradski inteligent, spriječio planirani masakr. U tome mi je izdašno pomogao Uzoriti kardinal Franjo Kuharić, širokobriješki fratri, Slobodan Božić i Petar Zelenika, koji je tada bio na našoj strani, Jerko Doko i ja smo 72 sata proveli tražeći izlaz, iako je Boban sa svojim pratiocima (Vinko Zorić, Božo Raić, Pero Marković, Jozo Marić...) dolazio svaki dan i huškao našu mladež da napadne kolonu JNA od 156 tenkova.

Nije nepoznato široj javnosti da su Boban i njegovi suradnici brutalno napali zagrebačkog kardinala. Takova drskost još nije zabilježena u historiji Crkve kod Hrvata.

Najveći hendikep Tuđmanove politike bio je što se odrekao najumnijih ljudi u Hrvatskoj (Vlado Gotovac, Mika Tripalo, Savka Dabčević-Kučar, Dražen Budiša, Zvonimir Čičak, Ivo Banac, Slavko Degoricija...), a okružio se "gospodarskim kastorima", te dozvolio da najglasniji njegovi navijači i suradnici postanu Boban, Tuta, Štela, Božo Raić, Jozo Marić, Ivić Pašalić, Canjuga, Beljo, Jurica, Pero Marković... Odrekao se i najboljih generala Antona Tusa i Martina Špegelja, upravo na pitanju politike o Bosni.

Koliko su moja politika i program bila superiorni najbolje se vidjelo na stranačkoj Konvenciji u Mostaru. Namjerno sam odredio Mostar, kako bi im na licu mjesta pokazao što narodni predstavnici BiH misle. Kazao sam Vitomiru Lukiću da pozove sve one koji se žele kandidirati. Miro Lasić i Milenko Brkić su dobili po jedan (vlastiti) glas, Mato Boban 28, a ja 258 glasova. Tada je Gojko Šušak nagovorio Matu Bobana da me poljubi tobože u cilju našeg hrvatskog jedinstva. U zagrebačkom DANAS-u ja sam u tekstu to opisao kao Judin poljubac.

Uspostavljena suradnja između Bobana i Prlića s jedne strane te Karadžića i Lukića (predsjednik Vlade RS) s druge strane rezultirala je lancem neregularne trgovine i šverca. Treba naglasiti da su Grude pomagale Karadžića i Miloševića i kada je ovaj bio pod međunarodnim sankcijama.

Konačno, ostvario se san političkih patuljaka iz Gruda i Zagreba. Zaboravljene su žrtve Dubrovnika, Vukovara i drugih stratišta i započeo je rat protiv Muslimana. To je nagovijestio Jozo Marić, načelnik općine Grude, još 2. veljače na sastanku u Širokom Brijegu kada je kazao: "Mi ne želimo opet biti 500 godina pod Turcima zahvaljujući politici Stjepana Kljuića..."

Time su Hrvati prekinuli rat protiv agresora i započeli protiv jedinog saveznika. Nisu naši narodi vezivali zastave zbog toga što smo Alija Izetbegović i ja bili prijatelji, nego zbog zajedničke ugroženosti. Nikada ne bi trebalo zaboraviti da su naši Muslimani odbili prijedlog Pala i Beograda uvijen u "Historijski sporazum". Da su tada prihvatili Miloševićevu ideju i Jugoslaviji dali 300 tisuća vojnika, ne bi Beograd tražio liniju do Karlobaga nego bi išao do Umaga.

Washingtonskim sporazumom taj bezumni sukob je stao, ali otad nije bilo iskrene suradnje obostrano, iako su se na nekim ratištima postizali zajednički dobri rezultati.

Najzad je došao tragičan dan za bosanske Hrvate, kada je u Daytonu Franjo Tuđman pristao na dva entiteta. Za njega je kraj bio u onom trenutku kada je dobio američke garancije za oslobađanje cjelokupnog hrvatskog teritorija. Prije toga mu je veoma mnogo pomogao jedan milicijski bilmez Mile Martić, koji je odbio plan Z4, i time na sreću Hrvatska je ostala uistinu cjelovita.

Prodali Hrvate

O Hrvatima BiH se nije ni raspravljalo. Jedan častan čovjek Krešimir Zubak odbio je potpisati Daytonski sporazum, kada je vidio prodaju Posavine Srbima, ali je hrvatski Predsjednik pronašao rješenje u Jadranku Prliću. I danas HDZ BiH traži način da bar simbolično dobije 3. entitet, ali bez izgleda. Stvar je riješena u Daytonu.

Kako cinično zvuče izjave dužnosnika iz Zagreba da će oni štititi Hrvate u BiH, da su oni garanti Daytonskog sporazuma. Njihovi prethodnici su na brutalan način prodali bosanske Hrvate. Nije njih briga za žrtve Prijedora, Banjaluke, Ljubije, Ivanjske, Bosanskog Broda, Bosanskog Šamca, Dervente, Kotor Varoši...

Takvom politikom uspjeli su istrijebiti Hrvate u Bosni što nije pošlo za rukom ni Osmanskom Carstvu za 415 godina njihove vladavine. Dapače, i danas je na djelu suradnja hrvatskih dužnosnika u BiH s Miloradom Dodikom, koji je samo finalizirao ono što su Karadžić i Krajišnik, uz pomoć Čosića i Miloševića, započeli.

Najzad ja nisam nimalo pogođen konstatacijom ovog "historičara" da smo mi bili meki i nesposobni. Stvari su bile sasvim drugačije, ali ta konstatacija je bila dovoljna ljudima u Zagrebu da preko trabanata preuzmu vođenje politike u BiH. Posljedice su veoma zorne, katastrofalne i pogubne za cio hrvatski narod.

Pomenuti gospodin "historičar" bi morao znati da su svi ozbiljni državnici u Europi osuđivali Tuđmanovu suradnju s Miloševićem. Zar nije ponižavajuće što na pogreb hrvatskom Predsjedniku nije došao niti jedan predsjednik europskih zemalja. Dotični bi morao znati da je nazočan bio samo Turčin Sulejman Demirel. To ga svakako nije obradovalo, ali to je nepobitna činjenica", napisao je Kljujić.